

Når ørene virker, men hjernen ikke forstår

– Barn med auditive prosesseringsvansker (APD)

Mellom 3 til 5 % av barn lider av vansken APD (Auditory processing disorder). I dette heftet forteller vi deg hvordan vi diagnostiserer og hjelper barn med APD. Begrepet barn omfatter også ungdom.

HVA ER APD?

Auditive prosesseringsvansker ble først beskrevet for 60 år siden som «manglende evne til å strukturere den auditive verden» (Myklebust, 1954).

Hørsel er avhengig av automatisert bearbeiding av lyd i det indre øret, hørselsnerven og i de sentrale hørselsbanene. Å lytte handler om hvordan hjernen knytter mening til lydsignalene, og er en kompleks prosess som påvirkes av mange faktorer.

På fagspråket sier vi at APD skyldes en dysfunksjon i de sentrale hørselsbanenes bearbeiding av auditiv informasjon. APD er en fellesbetegnelse på vansker med å prosessere hva vi hører.

APD er en hørselsvanske som kan føre til ulike problemer i forhold til læring og kommunikasjon. Det betegnes ofte som «når hjernen hører men ikke lytter».

MULIGE ÅRSAKER TIL APD

Oftest finner man ingen åpenbar årsak til APD. Gjentatte episoder med væske i mellomørene i tidlig barndom kan påvirke modningen i de sentrale hørselsbanene og dermed påvirke auditiv prosessering. APD kan også være arvelig.

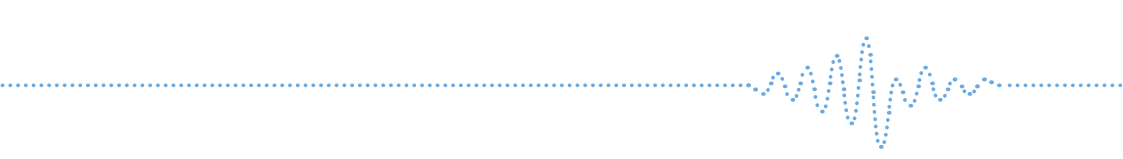
Barn og unge med APD kan ha vansker i disse områdene:

- Oppfatte tale i omgivelser med bakgrunnsstøy
- Høre hvilken retning lyder kommer fra
- Forstå ukjente dialekter, rask eller uklar tale
- Oppfatte og huske muntlig informasjon
- Oppfatte forskjell på lyd-like ord
- Lett distraheret, spesielt av lyd
- Spør ofte om igjen
- Hyppige misforståelser

UTREDNING

Hørselsvansker hos barn til tross for normal hørsel målt ved vanlige hørselstester, kan imidlertid skyldes mer enn APD. Andre faktorer som kan spille inn er språkutvikling, oppmerksomhet, arbeidsminne og/eller motivasjon.

Ved mistanke om APD

- Øre-nese-hals lege undersøker hørselen. APD påvises ikke med vanlige hørselstester, men det er viktig å kunne utelukke væske i mellomørene eller hørselstap som årsak til vanskene. Legen vil kunne gi mer informasjon om videre utredning.
- APD kan opptre samtidig med andre funksjonsforstyrrelser som språkvansker, dysleksi, oppmerksomhetsvansker eller autismelidelser. En tverrfaglig vurdering hvor alle aspekter av et barns utvikling vurderes opp i mot vanskene er derfor viktig. I denne sammenheng vil Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) sitt arbeid med en grundig og helhetlig kartlegging og vurdering av funksjonsnivå på ulike områder være en viktig bidragsyter.
- Kartleggings skjema som fanger opp barnets lyttevansker i hverdags situasjoner kan identifisere barn som bør utredes for APD;
 - Children's Auditory Performance Scale (CHAPS)
 - Auditory Processing Domains Questionnaire (APDQ)
- Henvisning til øre-nese-hals avdeling med en oppsummering av barnets utvikling. Utredning av APD gjennomføres ved enkelte sykehus, og kan utføres fra 7–8 årsalderen. Sakene vurderes individuelt og forutsetter evne til samarbeid ved forholdsvis krevende lyttetester.
- Barnet gjennomgår en utvidet hørselsmedisinsk utredning og det norske APD testbatteriet. Etter en totalvurdering av resultatene fra gjennomgått tverrfaglig utredning kan en ev. APD diagnose settes.

Tiltak for barn med APD

Det er viktig med en koordinert og sammenhengende innsats, hvor foreldre, skole og profesjonelle samarbeider. Det er fire hovedstrategier innenfor behandling:

- Forståelse, samarbeid, planlegging
- Pedagogiske og organisatoriske tiltak
- Forbedring av akustisk signal/tekniske og miljømessige tiltak
- Trening av barnets auditive ferdigheter og metakognitive og språklige ressurser

Å tilrettelegge for gode lytteferdigheter er viktig for de som har fått en diagnose, men også forebyggende ved mistanke om APD eller når utredning er vanskelig. Fokus på god kommunikasjon, lek- og lytte-aktiviteter kan redusere barrierer til læring og kommunikasjon, både hos førskole- og skolebarn.

Oppfølgingen skjer i samarbeid med kommunen ved PPT og gjennomføres ofte i skolesammenheng. NAV Hjelpemiddelsentral kan bistå med utlån av tekniske hjelpemidler og rådgivning i tilknytning til dette. Statped kan bistå PPT og tilby råd og veiledning i et helhetlig perspektiv.

ØNH

Ålesund Sykehus

Åsehaugen 5 | 6026 Ålesund

E-post: | horselssentralen-aalesund@helse-mr.no

helse-mr.no/apd
hlf.no/lyttevanser

 HELSE MØRE OG ROMSDAL

EXTRA
STIFTELSEN

HLF

Hørselshemmedes Landsforbund